

Sådan passer du heste

Pjecen fortæller, hvordan du giver din hest den bedste pasning og pleje

➤ 10 gode råd

- Vær kritisk, når du vælger opstaldningssted, og tænk primært på din hests behov
- Sørg for, at din hest har kontakt med andre heste
- Sørg for, at din hest opstaldes i enten løsdrift eller boks
- Vælg kun et opstaldningssted, hvor arealet pr. hest i boksen eller løsdrift er så stort, at hesten frit kan gå omkring og rulle sig
- Vælg kun et opstaldningssted, hvor staldklimaet er godt
- Sørg for, at hesten dagligt kommer på fold og får social kontakt med andre heste
- Sørg for, at hesten dagligt ses efter for skader, sygdom og unormal opførsel
- Sørg for at soignere hesten både før og efter ridning
- Sørg for, at sadel og hovedtøj passer til hesten
- Sørg for, at der er en opdateret foderplan, så hesten får dækket sit ernæringsmæssige behov, samt at den altid har adgang til stråfoder

Lad hesten komme på fold dagligt sammen med andre heste

Den måde hesten, bliver opstaldet og passet på, har stor indflydelse på hestens velfærd.

Hvis du har din hest opstaldet hjemme, er du selv herre over, hvordan den skal have det. Imidlertid er mange hesteejere afhængige af, hvordan praksis er på det sted, hvor de har deres hest opstaldet. Ligeledes er alle, der rider på rideskoler underlagt den praksis, der er det pågældende sted.

Det er derfor vigtigt at være kritisk i valg af opstaldningssted eller rideskole.

Det er ikke altid let at få tilgodeset

alle ønsker vedrørende opstaldning og pasning af heste. Der er mange hensyn at tage: Hvor langt ligger opstaldningsstedet fra, hvor du bor? Hvor store er boksene? Kan hestene komme på fold og hvor længe? Kan hestene gå sammen i flok? Er der ridehus, og har du mulighed for at få undervisning? Kan du ride udenørs på bane, i skoven eller på marker? Er der mulighed for socialt samvær med andre ryttere? Hvad koster det at have hesten opstaldet? Skal du selv tage del i staldarbejdet? Alt dette har betydning for dit valg af opstaldningssted.

Kontakt med andre heste

Hesten er et flokdyr, og det er utrolig vigtigt, at den kan være sammen med andre heste. Det gælder både i stald og på fold. Det mest naturlige for heste er at gå i en flok, og derfor vil det være optimalt, at hesten kan opstaldes, så den kan gå sammen med andre heste. Der kan være problemer med at få voksne heste, der har været vant til at stå alene, til at fungere i en flok. For at undgå farlige situationer er det nødvendigt, at hesten har lært at være sammen

med andre heste. Det er derfor vigtigt, at heste helt fra fødsel lærer at være sammen med både jævnaldrende og ældre heste, således at de lærer et »rigtigt hestesprog«. I de situationer, hvor det ikke er muligt at holde hestene opstaldet i en flok, skal de opstaldes, så de kan se og røre hinanden.

Når heste skal ind og ud af folde, hvor der går andre heste, kan der let opstå farlige situationer. Det anbefales derfor at være 2 personer, og brug altid grimeskaft.

Det er vigtigt, at hesten lærer at omgås andre heste

Staldtyper

Der er forskellige måder at opstalde heste på. Heste kan opstaldes i spiltov, i enkeltbokse, i gruppebokse, i løsdrift, eller de kan være udegående dyr. I spiltovet står hesten bundet i grime og grimeskaft på en sådan måde, at dens mulighed for at bevæge sig stort set er begrænset til at rejse og lægge sig. Denne opstaldningsform tilgodeser slet ikke hestens behov for at bevæge sig, kontakt med andre heste og hvile i udstrakt sideleje. Heste bør derfor ikke opstaldes i spiltov.

Hestens behov for at bevæge sig, lægge sig, rejse sig, hvile og have kontakt med andre heste kan i langt større

omfang tilgodeses, hvis hesten er udegående eller opstaldes i løsdrift eller i bokse. Da heste er flokdyr, er det meget vigtigt, at de aldrig opstaldes alene. De skal altid have kontakt med mindst en anden hest. Det er ikke nok, at de går sammen med en ged eller et andet dyr. Kontakten med andre heste er meget vigtig.

Pladskrav og staldmiljø

Hesten skal i stalden have tilstrækkelig plads at bevæge sig på, så den uden besvær og helt ugeneret kan rejse sig, lægge sig og rulle sig samt ligge udstrakt og hvile uden besvær.

Heste i løsdrift

I løsdriftssystemer eller gruppebokse skal hver hest have samme plads, som hvis den stod i en boks.

I rapporten: »Opstaldning og hold af heste, Danske anbefalinger« kan du finde konkrete anbefalinger om boksstørrelser og staldindretning i øvrigt.

Valg af opstaldningssted

Tænk på din hest, når du vælger opstaldningssted. Det er jo den, der skal bo der.

Vælg et sted, hvor din hest:

- opstaldes, så den har kontakt med andre heste
- har tilstrækkelig plads at bevæge sig på, enten i løsdrift eller i boks
- kan komme på fold dagligt og få social kontakt med andre heste
- får et foder, der er afpasset efter det, den skal præstere, og samtidig tilgodeser dens naturlige ædeadfærd.

Når heste opstaldes i enkeltbokse, har de ikke samme mulighed for at være i kontakt med andre heste, som hvis de går i en gruppe. Som minimum skal de have mulighed for at se og røre hinanden. En låge i boksens front, så hesten kan stikke hovedet ud og se, hvad der foregår i stalden, er en god måde at sikre, at hesten bliver stimuleret.

Frihøjden i stalde med store heste bør være mindst 2,6 m, også under loftsbjælker, således at der ikke er risiko for, at hestene slår hovedet, når de strækker det opad. I løsdriftstalder skal højden til loftet altid være stor nok til, at hestene kan stejle, uden at deres hoved rammer loft eller loftsbjælker, så alt efter hestens størrelse kan kravet til loftshøjde i disse staldsystemer være noget større.

Stalden skal udformes, så hestene ikke kan komme til skade. Alle vægge, skillemur og andet, som hestene kan komme i kontakt med, skal derfor være uden skarpe kanter, fremspring m.v.

Gulvet i stalden skal have en ru, skridsikker overflade, således at hestene ikke glider, heller ikke, hvis gulvet bliver vådt.

Staldklima

Der skal være dagslys i stalden, både af hensyn til hestene og til de mennesker, der skal færdes der. Dårligt staldklima er årsag til, at mange heste lider af allergi, herunder luftvejsproblemer. Der skal derfor være frisk luft i stalden, og der må ikke være for meget støv. En god løsning er at have et vindue eller en halvdør i boksen, der kan åbnes ud til det fri. Ud over frisk luft er det også en god adspredelse for hesten at kunne følge med i, hvad der foregår uden for stalden.

Bokse hvor hestene har god mulighed for at se og røre hinanden

En anden væsentlig faktor for at sikre et godt staldklima er, at der bliver muget ud, og at der tildeles rigelig strøelse såsom halm eller spåner, så man undgår ammoniaklugt. I bokse, hvor der udelukkende anvendes spåner, bør der muges ud dagligt. Generelt er det en fordel at lade hestene stå på halm,

idet halmen også fungerer som beskæftigelse. Det er vigtigt, at halmen har en god kvalitet.

I løsdriftstalde, hvor der typisk vil være dybstrøelse, og derfor ikke muges ud hyppigt, er det vigtigt, at der til stadighed tilføres ny, frisk halm, så hestene altid har et tørt underlag at ligge på.

Pasning

Daglig pasning

Hestens pasning og pleje har stor betydning for dens velfærd. Hesten skal dagligt ses efter for skader. Har den fået et sår, er den blevet sparket, er den halt etc. Hestens hove skal hver dag ses grundigt efter og renses. Hvis hesten har sko på, skal det sikres, at disse sidder ordentlig fast, og at der ikke er søm, der rager ud og kan beskadige hestens ben. Vær altid opmærksom på, om hestens hove trænger til at blive beskåret. Typisk er der behov for beskæring af hovene hver 6.-8. uge.

Du skal hver dag vurdere, om hesten opfører sig normalt. Hvis hesten pludselig opfører sig anderledes, end den plejer, f.eks. bliver sur og afvisende over for dig eller over for de andre heste eller gør modstand, når du rider. Så kan det skyldes, at den er syg eller har ondt et eller andet sted. Hvis der er noget fysisk galt med hesten, vil det typisk komme til udtryk som ugidelighed. Hvis hesten pludselig ikke har arbejdslyst, skal man derfor give den fri en dag eller to. Den kan jo stå med en mindre infektion, der lige skal bekæmpes (af hestens immunsystem) først.

Det daglige tilsyn er meget vigtigt for at kunne vurdere hestens velfærd. Hvis du en dag ikke selv har mulighed for at tilse din hest, så sørg for at få en anden til at gøre det.

En til to gange om året bør der tages en gødningsprøve for at undersøge, om hesten har orm. Er dette tilfældet, skal hesten naturligvis behandles. Det er vigtigt at ormebehandle alle heste i stalden på én gang. De fleste steder behandles hestene for orm 2 gange om året. Endvidere bør hesten vaccineres mod influenza og evt. andre sygdomme.

Fodring

Det optimale foder for en hest tjener flere formål. Dels skal det sikre hesten den rigtige forsyning med energi, protein, mineraler og vitaminer, dels skal det sikre en sund mave-tarm-funktion, og dels skal det sikre, at hesten er beskæftiget. Hesten er fra naturens hånd planteæder, dvs. dens naturlige føde er græs, urter, grene og bark. Det er hestens naturlige adfærd at æde kontinuerligt, og hesten vil i naturen bruge mange timer (op til 16) hver dag på at søge føde. Derfor er dens mave indrettet til at modtage føde jævnt fordelt hen over døgnet. Det er vigtigt at have for øje, når du skal fodre den. Heste, der kommer på døgnfold i sommerperioden, har mulighed for at udføre en naturlig ædeadfærd.

I de tilfælde, hvor hesten kun er på fold i få timer dagligt samt i vinterhalvåret, er det vigtigt, at der til stadighed

Heste skal til stadighed have adgang til grovfoder

er adgang til et godt grovfoder i form af hør, wrap-hør, frøgræshalm eller almindelig halm, således at hesten har mulighed for at æde kontinuerligt.

Som kraftfoder kan anvendes stort set alle kornarter. Hel havre kan udnyttes lige så godt som valset, men de andre kornarter skal helst forbehandles. Der skal suppleres med et proteinfoder f.eks. i form af sojaskrå. Derudover skal mineral- og vitaminforsyningen tilgodeses evt. i form af

et tilskudsfoder. Der findes mange former for færdigblandet fuldfoder, som er udmærkede. Som nævnt skal hestene have et godt stråfoder til rådighed hele tiden, men det er også vigtigt for hestens sundhed og velfærd, at kraftfoderet gives regelmæssigt og helst ikke i for store portioner ad gangen. Dels fordi hestens fordøjelse fungerer bedst derved, og dels fordi det giver hesten flere gode oplevelser, når fodringen sker flere gange om dagen.

Hesten skal strigles inden du rider

Giv dig god tid til samvær med hesten

Det er vigtigt, at der udarbejdes en foderplan for den enkelte hest, der passer til dens alder samt til de præstationer, der forlanges af den.

Ud over foder skal hesten naturligvis altid have adgang til frisk vand i drikkekrug eller drikkekop. Hvis det drejer sig om automatisk drikkesystem, så kontroller dagligt, at automatikken virker.

Før og efter ridning

Du skal strigle hesten grundigt, inden du rider på den. Hvis hesten er snavset, vil der være stor risiko for, at sadel og hovedtøj kommer til at gnave hesten, så den får sår eller trykninger. Sadel og hovedtøj skal være nøje tilpasset hesten. Det er nemlig meget ubehageligt for hesten at gå med en sadel eller et hovedtøj, der ikke passer ordentligt. Samtidig kan det resultere i, at hesten får skader, f.eks. ondt i ryggen og sår i munden.

Efter ridningen skal hesten også soigner. Hvis hesten er svedt efter arbejdet, skal du om sommeren få den afkølet, f.eks. ved at overbruse den. På de kølige årstider skal du sørge for at få tørret hesten, så den ikke bliver kold.

Motion på fold

Heste bør komme på fold dagligt sammen med andre heste. Heste har behov for at kunne bevæge sig meget. Heste kræver plads, og det er ikke naturligt for en hest at stå inde i en boks det meste af dagen. På folden vil hestene typisk rulle sig og udføre social kropspleje, dvs. de vil gnubbe hinanden. Hvis hesten har dækken på, får den ikke udbytte af denne form for hudpleje. Hvis hesten har sat vinterpels, er i en tilstrækkelig god foderstand og er sund og rask, vil den trives bedst med at gå uden dækken hele året.

Det er en del af hestens naturlige adfærd at gnubbe hinanden

Vil du vide mere?

Forslag til bøger, du kan læse, hvis du ønsker at vide mere:

- Hestehold – en grundbog (*Landbrugsforlaget, 2004*)
- 15 hestestalde (*Landbrugsforlaget, 2004*)
- Hestens ernæring (*H. Staun, Biofolia, 2003*)
- Gyldendals Hestehåndbog (*Gyldendal, 2002*)
- Fodring af heste (*Landbrugsforlaget, 2002*)
- Opstaldning og hold af heste, Danske anbefalinger (*Dansk Jordbrugs Forskning, Foulum, rapport, 2002*)
- Hovpleje (*Verner Kristoffersen, Wiegaarden, 2000*)
- En hest er en hest. Om hestes adfærd og velfærd (*H.B. Simonsen, Gyldendal, 1999*)

Iøvrigt kan du få yderligere oplysninger om heste på:

- www.dyrenes-beskyttelse.dk
- www.lr.dk

Bliv medlem af Dyrenes Beskyttelse og vær med til at give alle danske dyr et bedre liv. Som medlem får du tilsendt vores medlemsblad Dyrevennen seks gange årligt. Bladet orienterer dig om alt det, der angår dyr, deres beskyttelse og deres behandling.

Dyrenes Beskyttelse er Danmarks største dyreværnsforening og drives for private midler. Vi har ca. 70.000 medlemmer, og et landsdækkende net af internater og vildtplejestationer.

Denne pjece udgives
i samarbejde med

Udkærvej 15, 8200 Århus N • Tlf. 87 40 50 00 • www.landscentret.dk

Dyrenes Beskyttelse

Alhambravej 15 • 1826 Frederiksberg C • tlf. 33 28 70 00 • fax 33 25 14 60
e-mail: db@dyrenes-beskyttelse.dk • www.dyrenes-beskyttelse.dk